

Dünya yay düşərgəsi

Mənin sevimli məşğuliyyətim favoritlərimi seçməkdir!

Mövzu:	Diskriminasiya, ümumi insan hüquqları.
Çətinlik dərəcəsi:	2-3.
Yaş həddi:	8-13 yaş.
Müddəti:	45-60 dəqiqə.
İştirakçı sayı:	Maksimum 20 uşaq.
Fəaliyyətin növü:	Prioritetlərin müəyyən olunması, danışıqlar, müzakirələr.
İcmal:	<ul style="list-style-type: none">• Uşaqlar siyahıya əsasən öz "çadır" yoldaşlarını seçirlər və hansı ehtimallar əsasında seçim etdiklərini izah edirlər.
Məqsədlər:	<ul style="list-style-type: none">• Öz stereotip və önyarğılarını öyrənmək və onların nədən qaynaqlandığını araşdırmaq.• Diskriminasiyadan uzaq bərabərliyi və azadlığı müdafiə etmək.
Hazırlıq:	<ul style="list-style-type: none">• Düşərgədə istirahət edən 12 nəfər uşağın siyahısını hazırlayın. Bunun üçün verilmiş siyahıdan istifadə edə və ya həmin siyahıya yenilərini əlavə edə bilərsiniz. Onlardan ən azı bir nəfər mövcud olmayan ölkənin vətəndaşı olmalıdır.• Alternativ olaraq: Siyahını lövhədə yazın.• Hər uşaq üçün oyunu və düşərgəni təsvir edən materialların, tapşırıqların və 12 uşağın siyahısının surətini çıxarın.
Materiallar:	<ul style="list-style-type: none">• Oyunla bağlı materiallar və hər uşaq üçün qələm.• Hər qrup üçün vərəq və markerlər.

Təlimat

1. Oyun materiallarını və qələmi uşaqlara paylayın. Materiallarda oyunun ssenarisi və təlimat qaydaları olmalıdır. Düşərgədə istirahət edən uşaqların xüsusiyyətlərini ucadan oxuyun.

2. Uşaqlara müstəqil işləməyi və çadırdə birlikdə qalmaq üçün düşərgədəki uşaqlardan üçünü öz istəklərinə görə seçməyi tapşırın. Bu mərhələdə heç kim danışmamalıdır.
3. Seçim bitdikdən sonra onları üç-beş uşaqdan ibarət qruplara bölün və tapşırığı izah edin:
 - a. Düşərgənin siz olan hissəsində dörd çadır var. Hər çadır üçün dörd uşaq nəzərdə tutulub. Əgər siz qrupunuzdakı uşaqları və siyahıdakı üç uşağı yenidən hesablasanız, ümumi 16 nəfər olacaq. Düşərgədə istirahət edən uşaqların hansı çadırdə qalacağına qrupunuzla birlikdə qərar verin. Vərəqdə dörd çadır şəkli çəkin, hər birinin üzərinə çadırdə qalacaq uşaqların adlarını yazın və vərəqi lövhəyə yapışdırın.
 - b. Əgər qrupunuzda 16-dan çox uşaq varsa, qrupun qərarı ilə qrupdan bir nəfər xaric olunmalıdır. Əgər bir neçə uşaq eyni adamı seçərsə, onda qrup siyahıdan başqa bir uşağı seçməlidir.
4. Uşaqlara digər qrupların çadır sxeminə baxmağa vaxt verin. Sonra siyahı üzrə düşərgədə istirahət edən uşaqların adlarını oxuyun və qrup üzrə kimin hansı çadırdə qalacağına qərar verildiyini müəyyən edin. Beləliklə, uşaqlar kimin eyni yoldaşı seçdiyini görə biləcəklər.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Oyunun nəticələrini müzakirə edin:
 - a. Çadırdə qalmaq üçün üç qonşu seçmək çətin deyildi ki? Niyə “hə” və ya niyə “yox”?
 - b. Bəzi uşaqları çadır yoldaşı kimi bir neçə dəfə seçmişinizmi? Niyə?
 - c. Heç seçilməyən uşaq qaldımı? Niyə?
 - d. Siz gəldiyi yer haqqında məlumatsız olduğunuz uşaqla bağlı hansı qərarı verdiniz?
2. Oyun haqqında nə düşünürsünüz?
 - a. Qrup şəklində müzakirə edərkən əyəcəli vəziyyət yarandı mı?
 - b. Qrupla razılaşmaq çətin deyildi ki?
 - c. Nəticədən kim razı və kim narazıdır?
 - d. Siz özünüz haqqında, yəni necə seçim etmək haqqında nə isə öyrəndiniz?
3. Bu oyunu real həyat hadisələri ilə müqayisə edin:
 - a. Vəziyyət reallığa uyğun idimi?

- b. Kiminlə qalacağınızı özünüzün seçdiyiniz real bir situasiya xatırlaya bilərsinizmi?
 - c. Seçim etmək nədir?
 - d. Həyatda seçilən və ya seçilməyən olmaq necə hisdir?
 - e. Real həyatda siz bu seçimi necə edirsiniz?
 - f. Bütün uşaqların seçmək və seçilmək hüququ varmı?
4. Başqa insanlar, hətta heç vaxt görmədiyimiz insanlar haqqında fikirlərimizin necə formalaşdığını müzakirə edin.
- a. Uşaqları bir-birinə bənzədən nədir? Onları fərqli edən nədir?
 - b. Heç vaxt görmədiyiniz uşaqlar haqqında təsəvvürünüz necə yaranır?
 - c. Onların harada doğulduqları haqqında təsəvvürünüz necə yaranır?
 - d. Sizə münasibətdə stereotipləri olan insanlar varmı? Bəs uşaqlara qarşı münasibətdə stereotiplər varmı?
 - e. Sizin başqa insanlarla münasibətdə stereotipləriniz varmı?
 - f. Başqa insanlara qarşı haqsız stereotiplərin yaranmaması üçün nə etmək lazımdır?
 - g. Stereotiplər niyə diskriminasiyaya aparır?

Davam üçün təkliflər

- “Əziz gündəlik” oyunu eyni günün fərqli mənalarda təsvirini göstərir.
- “Zabderfilio” oyunu naməlumluq qarşısında qorxunun təsirini göstərir.
- “Bağlı gözlərlə”, “Şəkillərlə oyunlar”, “Mənim arxamdakı kimdir?” oyunlarında müxtəlif stereotiplər göstərilmişdir.

Fəaliyyət üçün ideyalar

- Növbəti dəfə qrupa yeni yoldaş və ya komanda seçmək lazım gəldikdə uşaqlara bu oyunu və seçki haqqında öyrəndiklərini xatırladın.
- Özünüz yay düşərgəsi təşkil edin: bu kimi düşərgələri maliyyələşdirən bir neçə Avropa fondlarının proqramları var. On üç və yuxarı yaşlı uşaqlara yay düşərgəsinin təşkili üçün Avropa Komissiyasının “Gənclər fəaliyyətdə” adlı proqramına müraciət edin.

Aparıcılara məsləhətlər

- Ehtiyatlı olun ki, stereotiplər güclənməsin. Bu, oyunun məqsədlərinə ziddir.

- Yaxşısı budur, kiçik qruplar 4 nəfərdən ibarət olsun və qrupdakı hər uşaq üç yoldaşdan ibarət siyahı yazsın. Lakin oyunu kiçik qruplarla da başlamaq olar: bu zaman sonda 16 nəfərin qalması üçün siyahıya yeni uşaqlar əlavə etmək və ya çıxarmaq olar.
- Oyunun təlim məqsədlərinə uyğun olması üçün düşərgədə istirahət edən uşaqların siyahısını diqqətlə seçmək lazımdır. Qrupunuzdakı hər hansı uşağın düşərgədə istirahət edən bir uşağı xatırlatmadığına əmin olun. Kiçik yaşlı şagirdlərin anlamadığı üçün də siyahıda uşaqlar haqqında verdiyiniz təsvirləri sadələşdirin. Bununla belə, siyahıda ən azı bir nəfər mövcud olmayan ölkədən gəlmiş uşaq saxlayın. Bu, uşaqlara insan haqqında heç nə bilmədən onunla bağlı qərar qəbul etməyi göstərmək üçündür.
- Əgər yay düşərgəsində və çadırda yaşamaq uşaqlar üçün uyğun deyilsə, siz onları əhatə edən başqa bir mühit seçə bilərsiniz (məsələn, parta, gənclər yataqxanası və ya mehmanxana).
- Düşərgə iştirakçılarının siyahısı ilə bağlı sualları cavablandırmayın. Uşaqlara yalnız siyahıya əsasən qərar verməli olduqlarını izah edin.
- Ola bilər ki, uşaqlardan bəziləri seçim edə bilmədiklərini və çadırda kiminlə qalmanın onlar üçün fərq etmədiyini desinlər. Bu halda onlardan kiminlə çadırda yaşamaq istəmədiklərini soruşun. Alınan nəticəni isə kiçik qrupların nəticələri ilə müqayisə etmək olar.
- Qrupun bəzi üzvləri çadırı öz aralarında bölə və “yadları” isə digər çadırlarda yerləşdirə bilərlər. Müdaxilə etməyin, çünki nəticə çox şey göstərəcək. Uşaqlarda “özünə bənzəyən insanların xeyrinə qərar vermək pis hərəkətdir” fikrini yaratmayın. Çünki seçim hər zaman diskriminasiya demək deyil.

Adaptasiya

- Oyunu qısaltmaq üçün:
 - Hər uşağın iki və ya üç yoldaş seçə biləcəyi kiçik çadırlar götürün.
 - Düşərgədə istirahət edən uşaqların ümumi sayını azaldın.
 - Üçüncü addımı kiçik qruplarla işdə tətbiq etməyin.
 - Kiçik qruplarda işi asanlaşdırmaq üçün qrup üzvləri tərəfindən seçilmiş uşaqların siyahısını hazırlayın. Daha sonra seçilməmiş

uşaqların hamısı çadırlara yerləşdirilənədək uşaqlar növbə ilə seçim edirlər.

- **Kiçik uşaqlar üçün**
 - Oyunu qısaltmaq üçün yuxarıda sadalanan məsləhətləri tətbiq edin.
 - Kiçik yaşlı məktəblilərin daha yaxşı anlamağı üçün uşaqların təsvir formalarını dəyişin (məsələn, ola bilər ki, kiçik yaşlı məktəblilər Monqolustan və ya kunq-fu üçün köynəyin nə olduğunu bilməsin).

Paylama materialı

Dünya yay düşərgəsi

İndi siz və dünyanın hər yerindən uşaqlar dünya yay düşərgəsinə gəlmisiniz. Heç kim bir-birilə tanış deyil. Təlimatçılar qərar verdilər ki, növbəti iki həftə kiminlə eyni çadırdə qalacağınızı özünüz seçəsiniz. Hər çadırdə dörd uşaq qalır. Siz çadırdə qalmaq üçün digər üç yoldaşınızı seçə bilərsiniz.

Düşərgədə istirahət edən uşaqlar

Eyni çadırdə qalmaq istədiyiniz 3 uşağı siyahıdan seçin!

1. _____
2. _____
3. _____

1. Ayağı sınıq və əsa ilə gəzən uşaq.
2. Sizin ölkədən qızıl sırqalı qaraçı uşaq.
3. Avstraliydan narıncı saçlı, çilli uşaq.
4. Yaponiyadan kunq-fu köynəyi geyinmiş uşaq.
5. Transmarinadan utancaq uşaq.
6. Afrikadan immiqrant uşaq.
7. ABŞ-dan kök uşaq.
8. Təlimli iti olan kor uşaq.
9. Qalın linzalı eynəyi olan və üzü sızanaqlı uşaq.
10. Böyük Britaniyadan məktəb forması geyinmiş uşaq.
11. Almaniyadan gözü yaralı və kəllə təsvir edilmiş köynək geyinən uşaq.

12. Milli geyimli Latın Amerikalı uşaq.
13. Əl hərəkətləri ilə ünsiyyət quran lal-kar uşaq.
14. Monqoliyadan uzun qara saçlı uşaq.
15. Sizin ölkədən elə də ağıllı olmayan uşaq.
16. Fələstindən tək əlli uşaq.
17. Çox düzgün danışan, sarışın uşaq.
18. Sanki bütün gün hıçqıran uşaq.
19. Sizin gödəkçəyə bənzəyən gödəkçə geyinən uşaq.
20. Bütün gün MP3 dinləyən uşaq.